

Ο ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΤΟΥ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 4-7 ΦΥΛΛΟΥ
ΤΟΥ ΕΠΙΣΗΜΟΥ ΔΕΛΤΙΟΥ "ΕΚΚΛΗΣΙΑ,,

(15 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ — 15 ΜΑΡΤΙΟΥ 1952)

ΣΥΝΤΑΣΣΟΜΕΝΟΝ ΜΕΡΙΜΝΗ,

ΤΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛ. ΔΙΑΚΟΝΙΑΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

«Ἴδού ἐγὼ ἀποστέλλω ὑμᾶς ὡς πρόβατα
ἐν μέσφ λύκων».

(Ὁ Κύριος : Ματθ. 10, 15)

Η ΡΑΔΙΟΦΩΝΙΚΗ ΜΕΤΑΔΟΣΙΣ ΤΗΣ ΘΕΙΑΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ

Τὸ ζήτημα τῆς ἀπὸ ραδιοφώνου μεταδόσεως τῆς θείας λειτουργίας, πὸν ἔθιξε διὰ τῆς ἐν τῷ προηγουμένῳ φύλλῳ τοῦ «Ἐφημερίου» δημοσιευθεῖσης ἐπιστολῆς του ὁ αἶδес. Δημ. Παρασκευόπουλος, διεπραγματεύθημεν δις εἰς κύρια ἄρθρα τῆς «Ἐκκλησίας» (1948 ἀρθ. 41—42 καὶ 43—44), θὰ ἠθέλομεν δὲ νὰ παραπέμψωμεν ἀπλῶς εἰς αὐτά, ἂν ἡ ἐν λόγῳ ἐπιστολὴ δὲν μᾶς ἔδιδεν ἀφορμὴν νὰ ἀντιμετωπίσωμεν τὸ ζήτημα ἀπὸ τῆς ἀπροσδοκίτου θέσεως πὸν λαμβάνει.

Θέτει δηλαδὴ ἡ ἐπιστολὴ τὸ ζήτημα ὡς ἑξῆς :

Εἶναι μὲν «μεγάλο θαῦμα» ἡ διὰ τοῦ ραδιοφώνου μετάδοσις τῆς θείας λειτουργίας καὶ ἔξω τῶν Ἀθηνῶν, εἰς τὰς πόλεις καὶ τὰ χωριά καὶ ὅπου ἀλλαχοῦ, ἀλλ' ἐφ' ὅσον διὰ τοῦ τρόπου τούτου «μετεφέρθη ἡ ἐκκλησία εἰς τὴν ταβέρναν κλ. καὶ ἀρχίζουσι οἱ ἄνθρωποι νὰ ἐγκαταλείπουσιν τὴν ἐκκλησίαν των καὶ νὰ μεταβαίνουν εἰς τὴν ταβέρναν διὰ νὰ ἀκούσουσιν τὴν λειτουργίαν», ἐν ἐκ τῶν δύο ἐπόμενον εἶναι νὰ γείνη : ἢ νὰ καταργηθῇ ἡ διὰ τοῦ ραδιοφώνου μετάδοσις τῆς λειτουργίας, ὅποτε οἱ χριστιανοὶ θὰ ἀναγκάζονται νὰ ἐκκλησιάζονται μεταβαίνοντες εἰς τοὺς ναοὺς, ἢ, ἂν αὐτὸ δὲν γείνη, νὰ σταματήσῃ ἡ ἀνοικοδόμησις τῶν ἐκ τοῦ πολέμου καὶ τῆς ἀνταρσίας κρημνισθεισῶν ἐκκλησιῶν, ἀφοῦ μὲ τὴν ἔνεκα τοῦ ραδιοφώνου ἀποχὴν τῶν πιστῶν ἀπὸ αὐτῆ ἀποβαίνει ἐντελῶς περιττή.

Νὰ παύσῃ ἡ ραδιοφωνικὴ μετάδοσις τῆς θείας λειτουργίας.

Ἄλλ' αὐτὴ δὲν γίνεται διὰ τοὺς χριστιανοὺς πὸν **εἰμφοροῦν** καὶ **ὀφείλουσιν** νὰ πηγαίνουν εἰς τὴν ἐκκλησίαν. Ἡ μετάδοσις γίνεται μόνον διὰ τοὺς ἀσθενεῖς πὸν δὲν εἶναι εἰς θέσιν νὰ κινηθοῦν ἔξω ἀπὸ τὰ σπίτια των. Γίνεται διὰ τοὺς κατὰ τὴν

ώραν τῆς Κυριακῆς λειτουργίας ταξειδεύοντα· ὀρθοδόξους Ἕλληνας, πού μέσα εἰς τὰ ἀτμόπλοια ἢ τὰ ἀεροπλάνα ἢ καὶ τὰ αὐτοκίνητα ἀκόμη, πού εἶναι ἐφωδιασμένα μὲ ραδιόφωνα, στεροῦνται τὴν ψυχικὴν παρηγορίαν καὶ ἀνακούφισιν καὶ ἐνίσχυσιν πού θὰ τοὺς παρεῖχεν ἡ εὐκαιρία τῆς ἀκρόασεως τῆς θείας λειτουργίας. Τὴν ἰδίαν πνευματικὴν ἱκανοποίησιν αἰσθάνονται καὶ ὅσοι ἀπόδημοι ὁμοεθνεῖς μας εἶναι διεσκορπισμένοι εἰς τῆς γῆς τὰ τέσσαρα πέρατα, ὅπου τυχόν δὲν ὑπάρχουν ἰδικοὶ τοὺς ναοί· μὲ τὴν ἀκρόασιν τῆς ραδιοφωνικῆς ἐκπομπῆς ἀπὸ τὸν σταθμὸν τῆς πρωτεύουσῆς τῆς χώρας των μεταφερόμενοι εἰς τὸν ναὸν τῆς Μητροπόλεως τῶν Ἀθηνῶν, συμπαρίστανται νοερώς μὲ τοὺς ὁμοδόξους συμπατριώτας των καὶ συμπροσεύχονται ὑπὲρ ἑαυτῶν καὶ τῶν οἰκείων των. Εἶναι, λοιπόν, ὀρθὸν καὶ φιλήθροπον καὶ χριστιανικὸν νὰ στερήσωμεν ὅλον αὐτὸν τὸν κόσμον ἀπὸ αὐτὴν τὴν χαρὰν διὰ μόνον τὸν λόγον, ὅτι πολλοὶ ἢ ὀλίγοι χριστιανοὶ μας ἀπὸ ὀκνηρίαν ἢ ἄγνοιαν τοῦ θρησκευτικοῦ των καθήκοντος προτιμοῦν νὰ ἀκούουν τὴν θείαν λειτουργίαν ἀπὸ τὰ ραδιόφωνα τῶν ταβερνῶν, τῶν καφετειῶν καὶ τῶν κουρείων·

Νὰ σταματήσῃ, δεύτερον, ἡ ἀνέγερσις τῶν κατεστραμμένων ναῶν, ἀφοῦ θὰ μείνουν χωρὶς χριστιανούς, ἂν δὲν πρόκηται νὰ καταργηθῇ ἡ ραδιοφωνικὴ μετάδοσις τῆς λειτουργίας πού τὴν ἀκούουν οἱ πρῶτοι ταβερνόβιοι τῆς Κυριακῆς. Δηλαδή νὰ μείνουν χωρὶς ἐκκλησίας μυριάδες χριστιανῶν, νὰ μὴ ἔχουν τοὺς ἱερεῖς των χιλιάδες χωριά, νὰ στερηθοῦν τὰ μυστήριά των, νὰ μὴ βαπτίζονται, νὰ μὴ στεφανώνωνται, νὰ μὴ ἀγιάζωνται, νὰ μὴ κηδεύωνται, νὰ μείνουν χωρὶς θρησκείαν, νὰ ἀποτελέσουν κοινωνίας ἀγρίων μέσα εἰς τὸ ἐθνικὸν μας σύνολον.

Εἶναι δυνατὸν αὐτὸ κανεὶς νὰ τὸ φαντασθῇ·

Ἡ περὶ ἧς ὁ λόγος ἐπιστολὴ ἀποκλείει τρίτην διέξοδον ἀπὸ τὸ κακόν.

Ἐπάρχει, ὅμως, καὶ τὴν ἔχουν εἰς τὰ χέρια των αὐτοὶ οἱ ἴδιοι ἐφημέριοι.

Καὶ θὰ τὴν ἐκθέσωμεν εἰς τὸ ἐπόμενον φύλλον τοῦ «Ἐφημέριου».

Η ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ ΤΗΣ «ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ»

«Μακάριοι ἐστε ὅταν ὀνειδίσωσιν ὑμᾶς καὶ διώξωσι καὶ εἰπωσι πᾶν πονηρὸν ῥῆμα καθ' ὑμῶν ψευδόμενοι ἐνεκεν ἐμοῦ».

(Ὁ Κύριος· Ματθ. 5, 11)

ΤΟ ΚΥΡΙΩΤΕΡΟΝ ΚΑΘΗΚΟΝ ΜΑΣ

Εἰς τὴν κλίμακα τῶν ποιμαντορικῶν μας καθηκόντων τὴν ὑψηλοτέραν ἀναμφιβόλως θέσιν ὀφείλομεν νὰ δώσωμεν εἰς τὴν ἐξομολόγησιν. Δι' αὐτῆς καὶ μόνον ὁ πεπαλαιωμένος ἑσωτερικὸς μας κόσμος ἀνακαινίζεται. Δι' αὐτῆς παρέχεται ἡ ἄφεσις τῶν ἁμαρτιῶν μας καὶ τὸ ἀπολωλὸς πρόβατον, τὸ ὁποῖον ὁ Σωτὴρ «ἦλθε ζητῆσαι καὶ σῶσαι», εἰσέρχεται καὶ ἄλιν εἰς τὴν πνευματικὴν μάνδραν τοῦ οὐρανοῦ Πατρὸς, ἀπὸ τὴν ὁποῖαν τὸ ἀπεμάκρυνεν ἡ παρακοὴ πρὸς τὸν Νόμον Του. Ἄνευ τοῦ Μυστηρίου τούτου ἡ Ἐκκλησία θὰ ἐστερεῖτο τῆς δυνάμεως νὰ ἀναγεννᾷ τὰ τέκνα τῆς, τὰ ὁποῖα μετὰ τὸ Βάπτισμα ἐκ διαφόρων λόγων, ἑσωτερικῶν καὶ ἐξωτερικῶν, ρυπαίνουσι τὸ λευκὸν τῆς ψυχῆς ἔνδυμα καὶ στεροῦνται τοιοῦτοτρόπως τῆς χάριτος νὰ εἰσέλθουν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ.

Πόσοι ὅμως ἐκ τοῦ ποιμνίου μας προσέρχονται εἰς τὴν ἐξομολόγησιν; Ἄτυχῶς πολὺ ὀλίγοι. Τὸ μεγαλύτερον μέρος τῶν πιστῶν μας ἐλαχίστας φορὰς ἐξωμολογήθη. Πλεῖστοι οὐδέποτε. Καὶ δὲν εἶναι ἀσεβεῖς. Οὔτε ἀδιάφοροι ὄλοι. Μεταξὺ αὐτῶν ὑπάρχοντι ἀρχετοί, οἱ ὁποῖοι διακρίνονται διὰ τὴν προσήλωσιν των εἰς τὰς ἱεράς μας παραδόσεις. Ἄλλοι ἄλιν προσήλθον ἅπαξ ἢ δις καὶ ἔπειτα ἔπαυσαν νὰ ἐξομολογῶνται. Ἠρωτήσαμεν ποτε διατὶ παρατηρεῖται τὸ θλιβερὸν αὐτὸ φαινόμενον μεταξὺ τοῦ ποιμνίου μας; Εἶναι βαθεῖα ὑποχρέωσις μας νὰ ἀναζητήσωμεν τὰ αἷτια, διὰ νὰ ἐπιμεληθῶμεν τῆς θεραπείας των. Ἄλλως, δὲν δικαιούμεθα οὔτε νὰ παραπονούμεθα οὔτε, πολὺ περισσότερον, νὰ ἀναπανώμεθα μὲ τὴν φιλάρεσκον σκέψιν, ὅτι ἄλλοι παράγοντες ἐκτὸς ἡμῶν ἔχουν τὴν εὐθύνην.

Εἶναι, βεβαίως, ἀληθὲς ὅτι αἱ σύγχρονοι ὑλιστικαὶ κοσμοθεωρίαι, καθὼς καὶ αἱ ἑτερόδοξοι προπαγάνδαι, ὅσαι δὲν δέχονται τὸ Μυστήριον τούτου, ἔχουν, ἔστω καὶ ἀνεπιστήτως, ἐπιηρεάσει τὴν ὀρθόδοξον κοινωνίαν μας. Ἡ εἰλικρινὴς ὅμως ἀντιμετώπισις τοῦ ζητήματος ἐπιβάλλει νὰ μὴ κλείωμεν τοὺς ὀφθαλμοὺς πρὸ τῆς πραγματικότητος καὶ νὰ μὴ ἐπιρρίπτωμεν προχείρως τὰς εὐθύνας εἰς ξένους ὄμους. Καὶ ἡμεῖς δὲν εἴμεθα ἀπηλλαγμένοι εὐθυνῶν, διὰ τὴν ἀπομάκρυνσιν τοῦ εὐσεβοῦς, ἐν τῷ συνόλω, λαοῦ μας ἀπὸ τῆς ἐξομολογήσεως. Ὀφείλομεν νὰ ὁμολογή-

«Μακάριος ἀνὴρ, ὃς ὑπομένει πειρασμόν, ὅτι δόκιμος γενόμενος λήφεται τὸν στέφανον τῆς ζωῆς».

(Ἰάκωβος Ἀδελφότητος : 1, 12)

σωμεν ὅτι ὁ σύγχρονος ἄνθρωπος ἔχει πολὺ περισσοτέρας ἀπαιτήσεις ἀπὸ ἐκείνας, ποῦ δυνάμεθα νὰ τοῦ ἱκανοποιήσωμεν.

Ἐνώπιόν μας ἀνοίγονται καρδία ἀνθρώπων πάσης κοινωνικῆς τάξεως, μορφώσεως καὶ ἡλικίας. Τὰ προβλήματα τῆς συγχρόνου ψυχῆς ἐμφανίζονται περισσότερον ἀπὸ ἄλλοτε δεξιά καὶ πολύμορφα. Ἡ κοινωνία μας ὑπέστη καὶ ὑφίσταται καθημερινῶς νέας μεταβολάς, ἐν μέσῳ τῶν ὁποίων τὸ ἄτομον συστρέφεται, κλονίζεται καὶ πίπτει. Ζητεῖ λοιπὸν ἰσχυρὸν χειραγωγόν, διὰ νὰ ἐπιδέσῃ τὰ ψυχικά του τραύματα καὶ νὰ κατευθύνῃ ἀσφαλῶς τὴν πολυκύμαντον ζωὴν του. Δὲν εἶναι ὑπερβολὴ ἂν λεχθῆ ὅτι ἔρχονται στιγμαί, κατὰ τὰς ὁποίας κάθε ἄνθρωπος, συντετριμμένος ἀπὸ τὰς πτώσεις του, ἐπιθυμεῖ τὸν πνευματικὸν ἰατρόν, διὰ νὰ ἀπαλλαγῆ ἀπὸ τὸ βάρος τῆς ἔναντι τοῦ Θεοῦ ἐνοχῆς του. Καὶ δὲν δύναται νὰ εἶναι ἄλλος ὁ ἰατρός ἀπὸ τὸν ἱερέα - ἐξομολόγον, εἰς τὸν ὁποῖον ὁ Κύριος, ἐκ φιλανθρωπίας ἀπέιρον, ἔδωκε τὴν ἐξουσίαν «τοῦ δεσμῆν καὶ λύειν» τὰς ἁμαρτίας.

Εἴμεθα ὅμως ἐκεῖνοι, εἰς τοὺς ὁποίους θὰ ἐμπιστευθῆ τὴν σωτηρίαν τοῦ ὁ πιστός μας ; Ἔχομεν ἐλκύσει τὴν ἐμπιστοσύνην του, διὰ νὰ ἀποκαλύψῃ τὰ τραύματα τῆς ψυχῆς του ; Ἐκαστος ἐξ ἡμῶν ἄς ἐρωτήσῃ τὸν ἑαυτὸν του, διὰ νὰ τοῦ δοθῆ ἡ ἀπάντησις καὶ εἰς τὸ ἐρώτημα, διατί ὁ εὐσεβὴς λαὸς δὲν προσέρχεται εἰς τὴν ἐξομολόγησιν. Ἐκ τῆς αὐτοκριτικῆς αὐτῆς ἴσως γεννηθῆ ὁ πόθος νὰ φανῶμεν ἄξιοι τῆς ἐμπιστοσύνης, καὶ τῆς ἐξουσίας τὴν ὁποίαν ὁ Θεὸς μᾶς ἔδωκε νὰ συγχωροῦνται δι' ἡμῶν ὑπὸ τοῦ Θεοῦ αἱ ἁμαρτίαι τοῦ κόσμου.

Τὸ περιοδικὸν αὐτὸ θὰ καταβάλλῃ κάθε προσπάθειαν νὰ βοηθήσῃ τοὺς πνευματικὸς πατέρας εἰς τὸ ἔργον των. Αἱ ἀπορίαι των θὰ τὸ βοηθήσουν πολὺ νὰ ἀνταποκριθῆ εἰς τὰς ἀπαιτήσεις των καὶ δι' αὐτὸ θὰ τὰς δέχεται μὲ ἰδιαιτέραν ἱκανοποίησιν.

Ἄρχιμ. ΤΙΜΟΘΕΟΣ ΧΑΛΟΦΤΗΣ

—||—

ΟΥΔΕΙΣ “ΛΕΙΠΕΤΑΙ ΣΟΦΙΑΣ,,

Εἶναι γνωστὸν ὅτι οἱ περισσότεροι, ἐκ τῶν ἐφημερίων τῆς ὑπαίθρου χώρας τῆς πατρίδος μας δὲν εἶχαν τὴν εὐκαιρίαν νὰ παρακολουθήσουν θεολογικὰ μαθήματα εἰς πλήρεις ἱερατικὰς σχολάς, καὶ εἰς τὰς θεολογικὰς σχολὰς τῶν Πανεπιστημίων μας.

«Εἰ ὀνειδίζεσθε ἐν ὀνόματι Χριστοῦ, μακάριοι».

(Α' Πέτρ. 4, 14)

Εἰς ἄλλας χώρας, καὶ ἐκκλησίας, αἱ ὁποῖαι διαθέτουν περισσότερα τὰ ὑλικά μέσα, ὅλος ὁ ἐφημεριακὸς κλήρος εἶναι ἀπόφοιτος ἱερατικῶν καὶ θεολογικῶν σχολῶν.

Εἰς τὴν πατρίδα μας ἐδῶ, οἰκονομεῖται κάπως τὸ πρῶγμα μὲ τὴν ὑπαρξίν καὶ λειτουργίαν τῶν διετῶν ἐκκλησιαστικῶν φροντιστηρίων, ὅπου παρέχεται μία βᾶσις ἀπαραιτήτων γνώσεων εἰς τοὺς ὑποψηφίους καθὼς καὶ εἰς τοὺς ἤδη χειροτονημένους ἱερεῖς, καὶ εἶναι δυνατὸν κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον, μὲ κάποιαν κατάρτισιν ὅλοι νὰ ἀρχίσουν τὸ ἔργον των ὡς ἐφημέριοι.

Δὲν νομίζω ὅτι ὑπάρχει διαφωνία ὡς πρὸς τὴν ἀπόκτησιν ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας μας καλῶς μορφωμένου κλήρου ἐφημεριακοῦ, καὶ οὔτε θεωρῶ ἐπίσης ὅτι δὲν θὰ ἰδοῦμε μίαν ἡμέραν ὅλον τὸν ἐφημεριακὸν μας κλήρον νὰ ἀποτελῆται ἀπὸ πτυχιούχους ἱερατικῶν καὶ θεολογικῶν σχολῶν.

Εἶμαι ὁμως συγγρόνως καὶ τῆς γνώμης, ὅτι δὲν πρέπει νὰ νομίζωμεν πὼς καὶ ὅταν ἀποκτηθῇ τὸ ὑψηλὸ αὐτὸ μορφωτικὸν ἐπίπεδον τοῦ κλήρου μας, ὁ ἐφημεριακὸς μας κλήρος θὰ ἔχῃ ἀποκτήσει πᾶν ὅ, τι χρειάζεται διὰ τὴν πλήρη ἐπιτυχίαν εἰς τὸ πολυπλατῶς δύσκολον ποιμαντικὸν του ἔργον.

Ἡ θεολογικὴ βέβαια κατάρτισις εἶναι οὐσιώδης καὶ ἀπαραίτητος, ἀλλὰ ἐκεῖνο, εἰς τὸ ὁποῖον ἐπίσης δὲν πρέπει νὰ ὑστερῇ ὁ ἀνήκων εἰς τὸν κλήρον, εἶναι ἡ ἐσωτερικὴ, ἀπλή, φυσικὴ σοφία, ἡ ὁποία εἶναι ἀποτέλεσμα τῆς ἐσωτερικῆς ψυχικῆς ἀναγεννήσεως, τῆς πρακτικῆς ἐφαρμογῆς τοῦ πνεύματος τῆς διδασκαλίας τοῦ Χριστοῦ, τῆς πείρας, τὴν ὁποίαν διδάσκει περισσότερον παντὸς ἄλλου ἢ καθημερινῆ βαθεῖα χριστιανικῆ ζωῆ, τὴν ὁποίαν ζῆ ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος κατενόησεν ὅτι μετὰ φόβου καὶ τρόμου πρέπει νὰ κατεργάζεται τὴν ἰδικήν του καὶ τῶν ἄλλων τὴν σωτηρίαν.

Αὐτὴ ἡ κατανόησις καὶ γνώσις εἶναι φυσικὴ καὶ κοινὸν δι' ὅλους χάρισμα τοῦ Θεοῦ, καὶ οὐδεμίαν δικαιολογίαν δύναται νὰ ἰσχύσῃ ὅταν κανεὶς «λείπεται» αὐτῆς τῆς σοφίας.

Δὲν εἶναι σπάνια τὰ παραδείγματα τῆς ὑπάρξεως καὶ δράσεως, καθὼς καὶ τῶν ἀποτελεσμάτων, τῶν τοιούτων ἐφημερίων, οἱ ὁποῖοι δὲν ἔτυχον μὲν θεολογικῆς σοφίας, ὁμως ἔμαθαν τὸ τί ζητοῦσε ἀπὸ αὐτοὺς ὁ Χριστός, καὶ μαθόντες τὸ ἐφήρμοσαν κατὰ λαμπρὸν τρόπον.

Εἰς παλαιότεραν ἐποχὴν, ὅτε ὁ θεολόγος ἐφημέριος ἦτο σπά-

«Δι' ὑπομονῆς τρέχωμεν τὸν προκείμενον ἡμῖν ἀγῶνα, ἀφορῶντες εἰς τὸν τῆς πίστεως ἀρχηγὸν καὶ τελειωτὴν Ἰησοῦν».

(Ἐβρ. 12, 1—2)

νιον φαινόμενον, οἱ κληρικοὶ αὐτοῦ τοῦ εἴδους, χωρὶς θεολογίαν, ὅμως μὲ τὴν καλωσύνην των, τὴν ἀπλότητά των, τὴν βαθεῖαν των εὐσέβειαν, τὰς ὁποίας ἀπέκτων ὡς οἰκογενειάρχαι, καθὼς καὶ μὲ τὴν κοινωνικὴν των πείραν, κατώρθωναν νὰ ἀποτελοῦν τὸ «ἄλλας» διὰ τὴν κοινωνίαν των, κατώρθωναν νὰ γίνωνται πνευματικοὶ ὄγκοι ἰσχύος, καὶ στῦλοι διὰ τὸ οἰκοδόμημά της.

Καὶ ὅλοι γνωρίζομεν πόσον στερεὸν ἦτο καὶ πόσον καλά ἐκράτησε τὸ οἰκοδόμημα αὐτὸ τότε.

Δύο παραδείγματα ἀπὸ τὰ ἀναρίθμητα, τὰ ὁποῖα ὑπάρχουν, θὰ ἠδύναντο νὰ βεβαιώσουν τὰ ἀνωτέρω, ἀλλὰ καὶ νὰ ἐμπνεύσουν διὰ τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ ὑψηλοῦ καθήκοντός των τὸ πλήθος τῶν ἐφημερίων μας.

Ἰερεὺς μορφώσεως τοῦ σχολαρχείου καθωδήγησεν ἀπὸ τὰ πρῶτά των βήματα κατὰ σοφὸν τρόπον νέον πλήρη ζήλου, καὶ τὸν κατηύθυνεν ὥστε νὰ σπουδάσῃ θεολογίαν, ἐνσταλάξας εἰς τὴν ψυχὴν του τὴν πίστιν πρὸς τὸν Θεόν, τὴν βαθεῖαν εὐσέβειαν καὶ τὴν εὐγενῆ τάσιν πρὸς ἀγαθοεργίαν.

Εἶμαι εἰς θέσιν νὰ γνωρίζω πόσον ὁ τότε νέος καὶ τώρα ἐκλεκτὸς ζηλωτῆς ἱεράρχης, ἐνθυμεῖται τὰς συμβουλὰς τοῦ γέροντος ἐφημερίου, καὶ πῶς μέχρι σήμερον, παρὰ τὴν πείραν καὶ τὴν μόρφωσίν του, κατευθύνεται ἀκόμη ἀπὸ αὐτὰς τὰς συμβουλὰς, καὶ τὰς χρησιμοποιοεῖ διὰ νὰ ὀδηγῇ καὶ ἄλλους.

Εἶναι χαρακτηριστικῶς σοφὴ ἡ συμβουλή του πρὸς τὸν νέον ὅτε αὐτὸς ἐπῆγε νὰ ζητήσῃ τὴν εὐχὴν του προκειμένου νὰ χειροτονηθῇ διάκονος.

Δεικνύων πρὸς αὐτὸν τὸ βουνὸν πλησίον εἰς τὸ χωρίον του εἶπε· «ἂν μπορῆς, παιδί μου, νὰ κάνῃς τὴν καρδιά σου σὰν κι' αὐτὸ τὸ βουνό, τὸ ὁποῖον οὐδέποτε μετεβλήθη οὔτε ἀπὸ τοὺς καύσωνας, οὔτε ἀπὸ τίς καταιγίδες, τότε νὰ χειροτονηθῆς μὲ πλήρη τὴν ἐλπίδα τῆς ἐπιτυχίας. Ἐάν ὅμως ἡ ψυχικὴ σου ἀντοχὴ δὲν εἶναι ἰσχυρὰ ὅπως αὐτὸ τὸ βουνό, τότε, παιδί μου, νὰ μὴ γίνῃς κληρικός, διότι θὰ ἀποτύχης».

Ἄλλος Μητροπολίτης μοῦ ὠμίλει προσφάτως μὲ θαυμασμόν δι' ἕνα ἐφημέριον τῆς μακεδονικῆς ἐπαρχίας του, πῶς κατώρθωσε νὰ καταρτισθῇ ὥστε νὰ κηρύττῃ ἀνελλιπῶς τὸν θεῖον λόγον ζωντανὸν εἰς τὸ ἐκκλησιασμά του, νὰ κάνῃ δύο κατηχητικὰ σχολεῖα ἄρρέων καὶ θηλέων, καὶ νὰ ἀποκτήσῃ μὲ τὴν εὐσέβειαν καὶ

«Οὐδεὶς ἐπιβαλὼν τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἐπ' ἄροτρον καὶ βλέπων εἰς τὰ ὀπίσω εὐθετὸς ἐστίν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ».

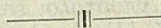
(Ὁ Κύριος : Λουκ. 9, 62)

τὴν σύνεσίν του τόσῃ ἐπιβολῇ, ὥστε νὰ εἶναι πραγματικὸν χριστιανικὸν φῶς εἰς ὅλους μὲ τὴν φιλοπονίαν, μὲ τὴν δροσίν του, καὶ μὲ τὸ παράδειγμα τῆς ζωῆς του.

Κατώρθωσεν ὁ ἐφημέριος αὐτὸς ἱερεὺς, ὥστε ὁ λόγος του καὶ ἡ συμβουλή του νὰ θεωρῶνται ὡς ἐντολὴ Θεοῦ.

Τὰ παραδείγματα αὐτὰ εἶναι ὄχι ἀδύνατα διὰ νὰ μᾶς πείσουν, ὅτι ὅλα εἶναι κατορθωτά, ὅταν τὸ πνεῦμα τοῦ Θεοῦ πνέη μέσα μας, καὶ ὅτι αὐτὸ τὸ πνεῦμα πάντοτε, καὶ τώρα, μὲ τὴν πίστιν, τὴν εὐσέβειαν καὶ τὴν θέλησιν, τὰς ὁποίας θὰ τοῦ δώσωμεν, ἔχει τὴν δύναμιν νὰ μᾶς κἀνῃ ὅλους τοὺς ἐφημερίους τῆς Ἐκκλησίας μας, ὥστε νὰ μὴ ὑπάρχη οὐδὲ εἷς, ὁ ὁποῖος νὰ λείπεται σοφίας.

Ἀρχιμ. ΠΑΝΤΕΛ. ΚΑΡΑΝΙΚΟΛΑΣ

ΑΣ ΕΝΘΥΜΟΥΜΕΘΑ ΣΥΧΝΑ...

«Μὴ ἀμέλει τοῦ ἐν σοὶ χαρίσματος, ὃ ἐδόθη σοι διὰ προφητείας μετὰ ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν τοῦ πρεσβυτερίου». (Α' Τιμόθ. 4,14).

Ἄς ἀφήσωμεν, ἀδελφοί μου, τὴν σκέψιν μας νὰ ἐπιστρέψῃ ὀπίσω — ἄλλος ὀλίγα, ἄλλος πολλά, ἄλλος περισσότερα χρόνια — εἰς τὴν ἡμέραν ἐκείνην τὴν ἁγίαν, τὴν πλήρη κατασκευτικῆς χαρᾶς καὶ πανηγυρικῆς συγκινήσεως... Τότε πού ἐν τῷ μέσῳ τῶν παλαιότερων πρεσβυτέρων καὶ διακόνων τῆς Ἐκκλησίας ἐχορευσαμεν γύρω ἀπὸ τὴν Ἁγίαν Τράπεζαν τὸν πλήρη συμβολισμῶν ἱερὸν ἐκεῖνον χορὸν ὑπὸ τὴν ὑποβλητικὴν ψαλμωδίαν τοῦ «Ἅγιοι Μάρτυρες...». Τότε, πού μὲ δάκρυα εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐσκύψαμεν διὰ ν' ἀσπασθῶμεν τὰς τέσσαρας γωνίας τοῦ Θυσιαστηρίου τοῦ Ἄμνοῦ τοῦ Θεοῦ καὶ τρεῖς ἐγονυπετήσαμεν ἐνώπιον τοῦ ἐτοιμοῦ διὰ τὴν χειροτονίαν μας Ἀρχιερέως καὶ ἡσπάσθημεν τὸ ἐπιγονάτιόν του, τὸ σύμβολον τῆς πνευματικῆς του δυνάμεως, καὶ τὴν μέλλουσαν ἐκείνην νὰ μᾶς εὐλογῇ ἀρχιερατικὴν δεξιάν... Τότε, πού τρέμοντες ἐγονυπετήσαμεν ἐνώπιον τῆς Ἁγίας Τράπεζης παρὰ τοὺς πόδας τοῦ τελεταρχοῦντος Μυσταγωγοῦ ἐν τῷ μέσῳ τῶν ἐπίσης ἐν συγκινήσει γονυπετῶς συνδεομένων ἀδελφῶν... Τότε πού ἐστηρίξαμεν τὰς τρεμοῦσας χεῖρας καὶ τὴν κεφαλὴν μας ἐπὶ τῆς Πλακᾶς τοῦ Θυσιαστηρίου καὶ ἡσθάνθημεν τὴν εὐλο-

«Δεῖ γὰρ εἰδέναι σε καὶ μὴ ἀμφιβάλλειν ὅτι πρὶν μὲν κατασταθῆς σεαυτῷ ἕξῃς, κατασταθῆς δὲ οἷς κατεστάθῃς».

(Μ. Ἀθανάσιος)

γοῦσαν δεξιάν τοῦ Ἀρχιερέως νὰ ψαυῆ τὴν κορυφὴν μας, ἐν ᾧ τὸ ἐκκλησίασμα ὀλόκληρον τοῦ εὐσεβοῦς λαοῦ, γονυπετὲς καὶ ἐκεῖνο, μὲ βαθεῖαν συγκίνησιν καὶ μὲ ἱερὸν ἐνθουσιασμὸν συνεμορφοῦτο πρὸς τὴν προτροπὴν τοῦ Ἀρχιερέως καὶ συμπροσηύχεται καὶ ἐκεῖνο μαζί μὲ τὸ Ἱερατεῖον καὶ μὲ τοὺς χοροὺς τῶν ψαλτῶν...

Ἐνθυμείσθε, ἀδελφοί μου, ἐκεῖνα τὰ λόγια ποὺ ἀντήχησαν τότε πανηγυρικά, ψαλμωδημένα ἀπὸ τὰ τρέμοντα χεῖλη τοῦ Ἐπισκόπου, ποὺ μᾶς μετέδωσε τὴν χάριν τῆς ἱερωσύνης, ὅπως ἐκεῖνος τὴν εἶχε παραλάβει ἀπὸ τὸν ἐπίσκοπόν του, ποὺ πάλιν τὴν εἶχε πάρει ἀπὸ τὸν ἰδικόν του ἐπίσκοπον..., τὴν χάριν ποὺ ἀπὸ τὰς χεῖρας τῶν Ἀποστόλων τοῦ Χριστοῦ ἐπῆραν οἱ πρῶτοι χειροτονημένοι ἀπὸ ἐκείνους οἰκονόμοι τῶν μυστηρίων τοῦ Θεοῦ..., τὴν ἰδίαν χάριν ποὺ οἱ Ἀπόστολοι ἐπῆραν ἀπὸ τὸν ἴδιον τὸν Ἰδρυτὴν καὶ Ἀρχηγὸν τῆς Ἐκκλησίας μας μὲ τὸ ἐμφύσημά Του ἐκεῖνο «Λάβετε πνεῦμα Ἅγιον...» καὶ μὲ τὴν ἐντολὴν Του «Καθὼς ἀπέσταλκέ με ὁ Πατὴρ καγὼ πέμπω ὑμᾶς»!..

«Ἡ θεία χάρις, ἡ πάντοτε τὰ ἀσθενῆ θεραπεύουσα καὶ τὰ ἐλλείποντα ἀναπληροῦσα, προχειρίζεται...». Ἔτσι ἠκούσθη ἡ φωνὴ τοῦ Ἀρχιερέως ἐπάνω ἀπὸ τὴν κορυφὴν μας ἐν ᾧ ἡ καρδιά μας ἐκτύπη δυνατὰ, τὸ σῶμά μας ἐσειετο ἀπὸ τοὺς λυγμούς, αἱ χεῖρές μας ἔτρεμαν ἀπὸ τὴν συγκίνησιν καὶ ἡ ψυχὴ μας ὀλόκληρος εὐρίσκετο εἰς μίαν κατάστασιν, ποὺ δὲν τὴν εἶχομεν ἕως τότε αἰσθανθῆ, ποὺ μᾶς εἶναι ἀδύνατον νὰ τὴν ἐκφράσωμεν μὲ λόγια καὶ ποὺ δὲν μᾶς εἶναι ἴσως, τώρα πλέον, δυνατόν νὰ τὴν αἰσθανθῶμεν ἄλλην μίαν φορὰν!... Καὶ ὕστερα ἀπὸ τὴν πανηγυρικὴν ἐκείνην ἐκφώνησιν κάτω ἀπὸ τὴν ἀλησμόνητον ἐκείνην, τὴν γεμάτην ἀπὸ ἐνδόμυχον κατάνυξιν καὶ ἀπὸ βαθεῖαν εὐλάβειαν, μὲ ὅλην τὴν ἀπλότητα καὶ τὴν μονοτονίαν τῆς μουσικῆς τοῦ «Κύ-ρι-ε ἐ-λέ-η-σον» μόλις ἠκούετο δεξιὰ μας ὁ «πρῶτος τῶν ἱερέων» νὰ ψελλίζῃ τὰ «Εἰρηνικά», εὐχόμενος ἐξ ὀνόματος τοῦ Κλήρου καὶ τοῦ Λαοῦ ὑπὲρ τοῦ χειροτονοῦντος «καὶ τοῦ ἔργου τῶν χειρῶν αὐτοῦ» καὶ «ὑπὲρ τοῦ δούλου τοῦ Θεοῦ... τοῦ νυνὶ προχειριζομένου πρεσβυτέρου καὶ τῆς σωτηρίας αὐτοῦ», ἐν ᾧ ὁ Ἀρχιερεὺς ἐξακολουθῶν νὰ ἔχῃ τὴν δεξιάν του ἐπὶ τῆς κορυφῆς μας μόλις ἠκούετο καὶ αὐτὸς ἐν βαθείᾳ συγκινήσει — πολλάκις καὶ ὑπὸ λυγμῶν διακοπτόμενος — ν' ἀπαγγέλλῃ τὰς εὐχὰς τῆς χειροτονίας, διὰ τῶν ὁποίων ἐξελιπάρει τὸν Θεὸν

«Πάντα στέγομεν ἵνα μὴ ἐγκοπὴν τινὰ δῶμεν τῷ Εὐαγγελίῳ τοῦ Χριστοῦ».

(Ἄπ. Παῦλος : Α' Κορ. 9, 12)

νὰ μᾶς ἀξιῶση νὰ δεχθῶμεν τὴν χάριν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος «ἐν ἀμέμπτῳ πολιτεῖᾳ καὶ ἀκλιεῖ τῇ πίστει» καὶ ν' ἀναδείξῃ τὸν νεοχειροτόνητον «τέλειον δοῦλόν» Του «ἐν πάσιν εὐαρεστοῦντα» εἰς Αὐτὸν καὶ «ἀγίως πολιτευόμενον τῆς δωρηθείσης αὐτῷ... μεγάλης ταύτης Ἱερατικῆς τιμῆς». Διὰ τὸν καθένα μας τότε, ἐν συνεχείᾳ, ἠὺχῆθη ὁ Ἐπίσκοπος πρὸς τὸν Θεὸν «τὰ μεγάλα ἐν δυνάμει καὶ ἀνεξιχνίαστα ἐν συνέσει καὶ θαυμαστά ἐν βουλαῖς ὑπὲρ τοὺς υἱοὺς τῶν ἀνθρώπων» νὰ μᾶς «πληρώσῃ τῆς τοῦ Ἁγίου Πνεύματος δωρεᾶς», διὰ νὰ γίνωμεν ἄξιοι «παραστῆναι ἀμέμπτως τῷ Θυσιαστηρίῳ» τοῦ Θεοῦ, «κηρύσσειν τὸ Εὐαγγέλιον τῆς Βασιλείας» Του, «ἱερουργεῖν τὸν λόγον τῆς ἀληθείας» Του, «προσφέρειν δῶρα καὶ θυσίας πνευματικὰς» εἰς τὸν Θεόν, «ἀνακαινίζειν τὸν Λαόν» τοῦ Θεοῦ «διὰ τῆς τοῦ λουτροῦ παλιγγενεσίας», ὥστε ἕκαστος ἡμῶν «ὑπαντήσας ἐν τῇ δευτέρᾳ ἐπιδημίᾳ τοῦ μεγάλου Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ» νὰ λάβῃ «τὸν μισθὸν τῆς ἀγαθῆς οἰκονομίας τοῦ οἰκείου Τάγματος...».

Καὶ ἂφ' οὗ αἱ εὐχαὶ «ἐπληρώθησαν» καὶ ἡμεῖς χειροκρατούμενοι ὑπὸ τοῦ Ἐπισκόπου μας ἠγέροθμεν, μόλις συγκρατούμενοι ἀπὸ τὴν συγκίνησιν εἰς τοὺς πόδας μας, ἐστράφημεν τότε πρὸς τὸ ἐκκλησίασμα ἀπὸ τῆς Ὁραίας Πύλης, θριαμβευτικῶς ὑπὸ τοῦ χειροτονήσαντος ἐπιδεικνυόμενοι πρὸς τὸν Λαόν, καὶ ἠκούσαμεν τὸ «Ἄξιος—Ἄξιος—Ἄξιος», καθ' ὃν χρόνον περιεβαλλόμεθα τὰ σύμβολα τῆς Ἱερωσύνης διὰ τῶν χειρῶν τοῦ Ἐπισκόπου, τὰ ἱερά ἄμφια, καὶ πρῶτοι ἐκ δεξιῶν τοῦ Ἀρχιερέως παρηκολούθησαμεν τὴν τέλεσιν τῆς θείας Μυσταγωγίας...

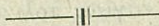
ὦ! Πῶς θὰ ἐρμηνεύσῃ ποτὲ ἐκεῖνο, πὺ ἡσθάνθη ἡ ψυχὴ μας εἰς τὴν πρώτην ἐκείνην θείαν λειτουργίαν τῆς Ἱερωσύνης μας, πρὸ πάντων ὅταν μετὰ τὸν καθαγιασμόν τῶν Τιμίων Δώρων, ἐλαμβάνομεν εἰς τὰς τρεμοῦσας χεῖρας μας τὸ Ἄχραντον Σῶμα τοῦ Ἀμνοῦ τοῦ Θεοῦ καὶ ἠκούομεν ἀπὸ τὰ χεῖλη τοῦ Ἀρχιερέως ἐκείνου τὴν πλήρη ἐμπιστοσύνης, ἀλλὰ καὶ πλήρη ἀπειλῆς ἐντολὴν τῆς Ἐκκλησίας: «Λάβε τὴν παρακαταθήκην ταύτην, καὶ φύλαξον αὐτὴν ἕως τῆς Παρουσίας τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὅτι παρ' αὐτοῦ μέλλεις ἀπαιτεῖσθαι αὐτήν»!... Ἐκείνην τὴν ἡμέραν καὶ τὴν ὄραν τὴν ἀγίαν καὶ φρικτὴν, τὴν πλήρη συγκινήσεως καὶ ἱεράς κατανύξεως, ὡς τὴν ἐνθυμού-

«Τοῖς πᾶσι γέγονα τὰ πάντα, ἵνα πάντως τινὰς σώσω».

(Ἄπ. Παῦλος: Α' Κορ. 9, 23)

μεθα συχνά, ἀδελφοί μου ἀγαπητοί, καὶ ἄς φροντίζωμεν νὰ μὴ παραμελοῦμεν τὸ χάρισμα, ποὺ τότε μᾶς ἐδόθη...

ΤΑΠΕΙΝΟΣ Ἱερεὺς

ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΟΙ ΑΓΙΟΙ

(15 — 29 Φεβρουαρίου)

Καὶ κατὰ τὸ δεύτερον 15θήμερον τοῦ μηνὸς Φεβρουαρίου μνημονεύονται εἰς τὸ Μηηνολόγιον τῆς Ἐκκλησίας μας Πρεσβύτεροι, τιμώμενοι ὑπ' αὐτῆς ὡς ἅγιοι, οἱ ἑξῆς:

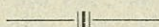
1) Ὁ τῇ 17ῃ Φεβρουαρίου ἀναφερόμενος ὄσιος **Αὐξίβιος**, ὅστις, κατηχοούμενος τὴν χριστιανικὴν πίστιν εἰς τὴν Ρώμην, ἀπὸ ὅπου κατήγετο — ἦτο υἱὸς πλουσίας εἰδωλολατρικῆς οἰκογενείας — ἀνεχώρησε κρυφίως ἐκεῖθεν, διὰ ν' ἀποφύγῃ τὴν πίεσιν τῶν γονέων του ὅπως νυμφευθῇ μετὰ γυναῖκα εἰδωλολάτριάδα. Φθάσας δὲ εἰς Κύπρον, εὗρεν ἐκεῖ τὸν Ἀπόστολον Βαρνάβαν, τὸν ὁποῖον συνώδευεν εἰς τὸ ἀποστολικόν του ἔργον ὁ νεαρὸς τότε ἀνεψιὸς του Ἰωάννης Μάρκος, (ὁ κατόπιν εὐαγγελιστής), καὶ παρακολουθήσας τὰ κηρύγματά των ἐδέχθη τὸ ἅγιον βάπτισμα. Χειροτονηθεὶς Ἱερεὺς, ἐργάσθη μετὰ τὸν ἀποστολικὸν εἰς τοὺς Σόλους, μίαν ἀπὸ τὰς μεγαλειτέρας πόλεις τῆς Κύπρου, ὅπου μίαν ἡμέραν κατὰ τὴν ὥραν τοῦ κηρύγματός του διέκρινε τὸν ἀδελφόν του Θεμισταγόραν καὶ τὴν νύμφην του Θεμιστώ, οἱ ὁποῖοι εἶχον ἐν τῷ μεταξὺ ἐκχριστιανισθῆ καὶ πληροφορηθέντες ὅτι ὁ Αὐξίβιος εὗρίσκετο ἐν Κύπρῳ εἶχον ἔλθει ἐκεῖ εἰς ἀναζήτησίν του. Τὸ νεαρὸν ζεῦγος ἐδιδάχθη τώρα λεπτομερέστερον τὰ τῆς χριστιανικῆς θρησκείας ἀπὸ τὸν Αὐξίβιον καὶ μαζὶ του ἀπετέλεσε μίαν μικρὰν ἱεραποστολικὴν ομάδα, ἣ ὁποία προσέφερε μεγάλας ὑπηρεσίας εἰς τὸ ἔργον τῆς διαδόσεως τοῦ χριστιανισμοῦ εἰς ὅλην τὴν περιφέρειαν τῶν Σόλων. Ἰδιαιτέρως πολυτίμους ὑπηρεσίας προσέφερεν ἡ Θεμιστώ, ἣ ὁποία ἐργάσθη διὰ τὴν κατήχησιν τῶν γυναικῶν καὶ τῶν κοριτσιῶν καὶ διὰ τὴν ἠθικὴν καὶ τὴν ὑλικὴν περίθαλψιν τῶν πασχόντων.

2) Τῇ 19ῃ τοῦ αὐτοῦ μηνὸς ἀναφέρεται ὁ ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Ἰουστινιανοῦ ἀκμάσας ὄσιος **Κόνων**, ὁ ὁποῖος καταγόμενος ἀπὸ τὴν Κιλικίαν, μετέβη πρὸς προσκύνησιν τῶν ἱχνῶν τοῦ Κυ-

«Ὁ σπείρων φειδομένως φειδομένως καὶ θερίσει, καὶ ὁ σπείρων ἐπ' εὐλογίαις ἐπ' εὐλογίαις καὶ θερίσει».

(Ἀπ. Παῦλος : Β' Κορ. 9, 6)

ρίου εις τὸν Ἰορδάνην, καταταχθεὶς δὲ εἰς τὴν ἐκεῖ πλησίον εὐρισκομένην μονὴν τοῦ Πενθουκλᾶ ἐχειροτονήθη πρεσβύτερος. Μέχρι τέλους τοῦ βίου του εἶχεν ὡς ἰδιαίτερον διακόνημα τὴν διδασκαλίαν καὶ τὴν βάπτισιν τῶν κατηχομένων, οἱ ὅποιοι προσήρχοντο ἐκεῖ διὰ νὰ λάβουν τὸ ἅγιον Βάπτισμα, διεκρίθη δὲ διὰ τὴν ἀμεμπτον καὶ ἁγίαν ζωὴν του καὶ διὰ τὴν μεγάλην καὶ βαθεῖαν πνευματικότητά του, ἕνεκα τῆς ὁποίας ἀναφέρεται εἰς τὸν βίον του ὅτι καὶ τοῦ Βαπτιστοῦ Ἰωάννου τὴν ἐνθαρρυντικὴν ἐπίσκεψιν ἐδέχθη εἰς μίαν ὀπτασίαν του.

“ΕΑΝ ΔΕΝ ΕΧΩ ΑΓΑΠΗΝ...”

Εἰς τὸ μαρτύριον τοῦ Ἁγίου Νικηφόρου († 258), τὸ ὁποῖον ἐωρτάσθη τὴν 9ην Φεβρουαρίου, ἀναφέρεται καὶ ἡ περίπτωσις ἐνὸς ἱερέως ὀνομαζομένου Σαπρικίου, ὁ ὅποιος, νομίζων ἐχθρόν του τὸν Νικηφόρον, ἐξ αἰτίας ἴσως διαβολῆς τινος κάποιου ραδιούργου, ἔτρεφε μίσος ἄσπονδον ἐναντίον του.

Ὁ Σαπρίκιος συλληφθεὶς μαζί με ἄλλους χριστιανούς ἱερεῖς ὠδηγεῖτο εἰς τὸ μαρτύριον, ὁ δὲ Νικηφόρος — ὁ ὅποιος καὶ ἄλλοτε εἶχε προσπαθήσει νὰ ἐξηγηθῇ μετὰ τὸν ἱερέα καὶ νὰ πάρῃ τὴν συγγνώμην του — ἔτρεξε τώρα πὸς τὸν εἶδε νὰ κινδυνεύῃ καὶ μετὰ δάκρυα εἰς τοὺς ὀφθαλμούς του ἐζήτησε νὰ τὸν συγχωρήσῃ καὶ νὰ τοῦ δώσῃ τὴν εὐλογίαν του... Ἄλλ’ ὁ Σαπρίκιος ἔμεινεν ἀσυγκίνητος.

Ὁδηγήθη ὁ ἱερεὺς Σαπρίκιος εἰς τὸν τόπον τοῦ μαρτυρίου, ἔδειξεν εἰς τὴν ἀρχὴν μεγάλην γενναϊότητα καὶ ὑπέμεινε τὰ πρῶτα βασανιστήρια, ἀλλὰ ὅταν ἐπλησίασε καὶ πάλιν ὁ Νικηφόρος καὶ φιλῶν τὰς πληγὰς του ἐζήτησε τὴν συγχώρησιν καὶ τὴν εὐλογίαν του, ὁ Σαπρίκιος καὶ πάλιν ἐφάνη σκληρὸς καὶ τοῦ ἠρνήθη. Ἄλλὰ εἰς τὴν ἐπανάληψιν τῶν βασανιστηρίων δὲν ἠμπόρεσε νὰ ἀνθέξῃ περισσότερον· ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ τὸν εἶχεν ἐγκαταλείψει. Καὶ ὁ ἱερεὺς Σαπρίκιος, διὰ ν’ ἀπαλλαγῇ τοῦ μαρτυρίου... ἠρνήθη τὸν Χριστόν!...

Ὁ Νικηφόρος, ὅταν ἤκουσε τὴν ἀρνήσιν τοῦ Σαπρικίου, ἔφριξε ὁ καλὸς ἐκεῖνος χριστιανὸς καὶ μετὰ δάκρυα ἔπεσεν εἰς τὰ πόδια τοῦ Σαπρικίου καὶ τὸν παρεκάλει ν’ ἀνακαλέσῃ τὴν βλα-

«Οὐχ οὕτως ὁ λόγος πείθει πολλούς, ὡς ἡ πράξις, ἡ σιωπῶσα παραίνεσις».

(Γρηγ. Ναζιανζηνός)

σφημίαν. Καὶ ὁ μὲν Σαπρίκιος δὲν ἐπέισθη ν' ἀπαλλαγῆ ἀπὸ τῆν ἀτίμωσιν τῆς προδοσίας, ἀλλ' ὁ ρωμαῖος Ἐπαρχος ἐξεμάνη διὰ τῆν παρέμβασιν αὐτῆν τοῦ Νικηφόρου καὶ διέταξεν ἀμέσως ν' ἀποκεφαλισθῆ ἐπὶ τόπου. Ὁ Νικηφόρος ἔτσι ἐπῆρε τῆν θέσιν τοῦ Σαπρίκιου εἰς τὸ ἔνδοξον πάνθεον τῶν μαρτύρων τῆς χριστιανικῆς ἀληθείας.

Ἄλλοίμογον λοιπὸν εἰς τὸν χριστιανὸν καί, πρὸ πάντων εἰς τὸν ἱερέα, ποῦ δὲν ἔχει εἰς τῆν ψυχὴν του ἀγάπην καὶ συγχωρητικότητα!...

E. Γ. Μ.

ΕΥΣΕΒΕΙΣ ΣΤΟΧΑΣΜΟΙ

ΤΟ ΒΛΕΜΜΑ ΤΟΥ

Οἱ Εὐαγγελισταὶ — καὶ ἰδίως ὁ Μᾶρκος — ὑπογραμμίζουν κατ' ἐπανάληφιν τῆν κυριαρχοῦσαν δύναμιν τοῦ βλέμματος τοῦ Χριστοῦ.

Μὲ ἓνα ἀπλοῦν βλέμμα Του καθηλώνει ἢ ἀνατρέπει τοὺς λυσσαλέους ἐχθροὺς Του.

Πλήρες ὀργῆς ἐναντίον τῶν ὑποκριτῶν, γεμᾶτο τρυφερότητα πρὸς τοὺς τιμίους καὶ γενναίφρονας, τὸ βλέμμα τοῦ Χριστοῦ, ὅπως μᾶς τὸ περιγράφουν οἱ Εὐαγγελισταί, κατευθύνεται ἐναντίον οἰουδήποτε ἄλλοτε μὲν διὰ τὰ ἀποτρέψη ἢ ἐπιφέρειν σύγχυσιν, ἄλλοτε δὲ διὰ τὰ θεομάνη καὶ φωτίση.

Οὐδεὶς ἐγνώρισε καλύτερον τοῦ Πέτρον τὸ βλέμμα αὐτοῦ τοῦ Διδασκάλου· τὸ ράπισμα ποῦ ὑπέστη ὅταν τὸν ἠρνήθη («στραφεῖς δὲ ὁ Κύριος, παρετήρησε τὸν Πέτρον») ἦτο ἀρετὰ ἰσχυρὸν ὥστε νὰ τὸν κἀνῆ νὰ μείνῃ ἀπαρηγόρητος διὰ τὸ σφάλμα του καθ' ὄλον τὸν ὑπόλοιπον βίον του.

Σήμερον ὁμως κατὰ τῆν ἡμέραν τῆς πρώτης κλήσεως, πρόκειται περὶ τῆς ἐνθουσιώδους ἀνακαλύψεως τοῦ ἀναμενομένου Μεσσίου. . . . «Εὗρομεν τὸν Μεσσίαν»· καὶ ὁ Ἄνδρέας παρέσυρε τὸν Σίμωνα πρὸς συνάντησιν τοῦ Ἰησοῦ.

Ὁ Ἰησοῦς «ἔρριψε τὸ βλέμμα του» ἐπὶ τοῦ νεοελθόντος... διερευνῶν τῆν ψυχὴν αὐτοῦ, ἢ ὅποια ἐπρόκειτο νὰ γίνῃ τόσον συμπαθῆς εἰς αὐτόν, μὲ τοὺς ἐνθουσιασμούς, τὰς ἐλλείψεις τῆς,

«Μηδὲν μετὰ τῆν τοῦ Θεοῦ χάριν . . . μηδὲν ἀνάξιον πράττειν τῆς δωρεᾶς ταύτης καὶ τοῦ δεδωκότος αὐτὴν Θεοῦ».

(Ἰ. Χρυσόστομος)

μέ την ἀπόλυτον εὐθύτητά της, μέ την παράφορον ἀγάπην τήν ὁποίαν τίποτε, πλέον, δέν θά κλονίσῃ καί ἡ ὁποία κατὰ τὰς ὥρας τοῦ δράματος θά τὸν σώσῃ ἐκ τῆς ἀπελπισίας καί πρὸ πάντων μέ την ἀπέραντον καλήν θέλήσιν του.

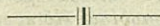
Διότι ὁ Πέτρος ἦτο ἄνθρωπος καλῆς θελήσεως· καί διὰ τήν καλήν αὐτὴν θέλήσιν του τὸν ἠγάπησεν ὁ Κύριος.

Ἐν τῷ Ἰησοῦς οἴχεται τὸ βλέμμα του σὲ κάθε ψυχὴ ἡ ἰδική μου ψυχὴ ἀποκαλύπτεται τοιοῦτοτρόπως—μέ τὰ ἐλαττώματα τοῦ Πέτρου τὰ ὁποία ἀνευρίσκω καί εἰς τὸν ἑαυτὸν μου—μέ ὅλην τήν καλήν της θέλησιν.

Μήπως ἠγάπησε καί ἐμέ καί μέ ἐξέλεξε μεταξὺ τούτων ἔνεκα, ἀκριβῶς, τῆς καλῆς μου θελήσεως;

Εἰς ὅλην μας τήν ζωὴν ὑπάρχοντι προνομιούχοι στιγμαὶ χάριτος, κατὰ τὰς ὁποίας τὸ βλέμμα τοῦ Θεοῦ γίνεται διαπεραστικώτατον...

Ἐνθυμοῦ πάντοτε τὸ ἐπίμονον αὐτὸ βλέμμα τοῦ Ἰησοῦ, τὸ ὁποῖον στηλώνει εἰς τήν ψυχὴν σου καί ἀνατέμνει τὸν βίον σου.
(Ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ) Γ. Β.

«ΑΓΙΟΙ ΕΣΕΣΘΕ...»

Ἐν τῷ Ὄ! πόσον μέγα καί ἐνδοξον εἶναι τὸ ὑπόουρημα τῶν ἱερέων, εἰς τοὺς ὁποίους ἐδόθη νὰ ἀγιάζουσι τὸν Θεὸν τῆς Μεγαλειότητος διὰ τῶν λόγων, νὰ τὸν ἐδλογοῦσι διὰ τῶν χειλέων των, νὰ τὸν κρατοῦσι διὰ τῶν χειρῶν των, νὰ τὸν δέχωνται ἐν τῷ στόματι αὐτῶν καί νὰ τὸν διανέμωσι μεταξὺ τῶν ἄλλων ἀνθρώπων!

Ἐν τῷ Ὄ! πόσον ἀθῶαι πρέπει νὰ εἶναι αἱ χεῖρες τῶν ἱερέων, πόσον καθαρὸν τὸ στόμα των, ἅγιον τὸ σῶμά των καί ἡ ψυχὴ ἀπηλλαγμένη καί τῶν ἀσθενεστέρων κηλίδων, ἵνα δέχωνται τόσον συχρὰ τὸν Ἀρχηγὸν τῆς ἀγνότητος!

Ἐκ τοῦ στόματος τοῦ ἱερέως, ὅστις μετέχει τόσον συχρὰ τοῦ Μυστηρίου τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, δέν πρέπει νὰ ἐξέρχεται τίποτε τὸ μὴ ὠφέλιμον.

Ἐν τῷ Ὄ! εἶναι ἀπλοῖ καί καθαροὶ οἱ ὀφθαλμοί, οἵτινες βλέπωσι πάντοτε τὸ Σῶμα καί τὸ Αἷμα τοῦ Χριστοῦ.

Ἐν τῷ Ὄ! εἶναι καθαραὶ καί ἄς ὑψώνονται πρὸς τὸν οὐρανὸν αἱ χεῖρες, αἱ ὁποῖαι ψαύουσιν ἀπαύστως τὸν Δημιουργὸν τοῦ οὐρανοῦ καί τῆς γῆς.

«Ὁ ἐκ τῆς τῶν ἔργων λαμπρυνόμενος ἀρετῆς, οὗτος γνήσιος ἱερωσύνης τυγχάνει κόσμος».

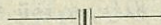
(Ἰσιδωρος Πηλουσιώτης)

Εἰς τοὺς ἱεροεῖς κυρίως ἐλέχθη ἐν τῷ νόμῳ Ἅγιοι ἔσεσθε, ὅτι Ἅγιος Ἐγὼ Κύριος ὁ Θεὸς ὑμῶν». (Λευϊτ. 19, 2).

Ἄς μᾶς βοηθῆ ἡ χάρις Σου, Παντοδύναμε Θεέ!, ἡμᾶς, οἱ ὁποῖοι ἐνεδύθημεν τὴν ἱερωσύνην, ἵνα δυνάμεθα ἀξίως νὰ Σὲ ὑπηρετῶμεν μετ' ἀληθοῦς εὐσεβείας καὶ καθαρᾶς συνειδήσεως.

Καὶ ἂν δὲν δυνάμεθα νὰ ζήσωμεν ἐν ἀθωότητι τόσον τελεία, ὅσον ὀφείλομεν, δὸς εἰς ἡμᾶς τουλάχιστον νὰ κλαίωμεν εἰλικρινῶς τὰ πταίσματά μας, καὶ νὰ λαμβάνωμεν, ἐν πνεύματι ταπεινώσεως, τὴν στερορὰν ἀπόφασιν νὰ Σὲ ὑπηρετῶμεν τοῦ λοιποῦ μετὰ περισσοτέρας ζέσεως.

[Ἀπὸ τὴν «Μίμησιν τοῦ Ἱ. Χριστοῦ». Μετάφρ. Ἀρχ. Μιχ. Κωνσταντινίδου, νῦν Ἀρχιεπισκόπου Ἀμερικής, σελ. 452—453].

ΛΥΣΙΣ ΑΠΟΡΙΩΝ

(Αἱ πρὸς τὸν «Ἐφημέριον» ἀπευθυνόμεναι ἀπορίαι τῶν ἀναγνωστῶν του διαβιβάζονται πρὸς τοὺς ἀρμοδίους εἰδικοὺς Καθηγητὰς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, οἵτινες παρακληθέντες εὐαρεστοῦνται νὰ συμβάλουν εἰς τὸ ἔργον τῆς παρούσης στήλης).

Ἐρωτήσεις :

1) Πρέπει νὰ κλείνουν τὰ βημόθυρα ἅμα τῇ ἐνάρξει τοῦ Χερουβικοῦ ;

2) Πρέπει μετὰ τὸ «Εὐλογητὸς . . .» στὸ βάπτισμα νὰ λέγεται ἀπολυτίκιον ; ὡς ἐπίσης καὶ μετὰ τὸ «Εὐλογημένη ἡ βασιλεία . . .» ;

3) Μετὰ τὸ «Πρόσχωμεν τὰ ἅγια . . .» πρέπει νὰ κλείνουν τὰ βημόθυρα ;

4) Κατὰ τὸ Μ. τοῦ γάμου καὶ εἰς τὴν εὐχὴν «Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν . . . ἀνάλαβε τοὺς στεφάνους αὐτῶν . . .» πρέπει νὰ τοὺς πέρῃ ἀπὸ τὰς κεφαλὰς τῶν νεονύμφων καὶ νὰ τοὺς ἀποθέτῃ εἰς τὴν τράπεζαν ;

Παναγ. Δημόπουλος

Ἐφημ. Ἁγ. Ἀνδρέου Κ. Πατῆσια

Ἀπαντήσεις :

1) Τὸ κλείσιμον τῶν βημοθύρων κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἀναγνώσεως τῆς εὐχῆς τοῦ «Ὁὐδαὶς ἄξιος...» ἔχει ἔρεισμα ἐν μὲν τῇ ἀρχαίᾳ πράξει, τὸ

«Βλέπετε οὖν πῶς ἀκριβῶς περιπατεῖτε, μὴ ὡς ἄσοφοι, ἀλλ' ὡς σοφοὶ ἐξαγοραζόμενοι τὸν καιρὸν, ὅτι αἱ ἡμέραι πογηραὶ εἰσι».

(Ἁπ. Παῦλος : Ἐφες. 5, 15—16)

ἔτι κατὰ τὴν ὥραν αὐτὴν συμφώνως πρὸς τὴν λειτουργίαν τῶν Ἀποστολικῶν διαταγῶν ἐνεδύετο ὁ λειτουργὸς τὴν ἱερατικὴν αὐτοῦ στολὴν πρὸς ἐπιτέλειαν τῆς ἀναφορᾶς, ἐν δὲ τῇ νεωτέρᾳ πράξει, τὸ ὅτι ἡ περὶ ἧς ὁ λόγος εὐχὴ εἶναι εὐχὴ, τὴν ὁποίαν μυστικῶς περὶ αὐτοῦ ἀναγινώσκει ὁ ἱερεὺς. Δεδομένον ὅμως ὅτι εὐθὺς μετ' αὐτὴν θὰ ἀνοιχθοῦν πάλιν τὰ βημόθυρα, ἐκράτησε παρὰ πολλοῖς νὰ παραμένουν ταῦτα ἀνοικτά.

2) Ἡ ἀκολουθία τοῦ βαπτίσματος, ὡς γίνεται σήμερον, περιέλαβε πλείστας τῆς μιᾶς ἀκολουθίας, αἵτινες ἄλλοτε ἐτελοῦντο κεχωρισμένως καὶ εἰς διαφόρους καιροὺς. Ἐνδείκνυται λοιπὸν μετὰ μὲν τὸ Εὐλόγητός νὰ λέγηται τὸ Ἀπολυτίκιον, μετὰ τὸ Εὐλόγημεν ἡ βασιλεῖα... ὅμως, ἐπότε ἀρχίζει ἡ καθ' αὐτὸ τελετουργία τοῦ μυστηρίου, δὲν ἐνδείκνυται.

3) Τὰ βημόθυρα κλείονται μετὰ τὸ «Πρόσχωμεν τὰ ἅγια τοῦ ἁγίου...». Μόνον δὲ κατὰ τὰς μεγάλας θεσποτικὰς ἐορτὰς, ἰδίᾳ τοῦ Πάσχα, ὅτε τὸ μεγαλειότερον μέρος τοῦ ἐκκλησιασματος πρόκειται νὰ προσέλθῃ εἰς τὴν θείαν κοινωνίαν, εἰθίσται, ὀρθῶς, νὰ μὴ κλείωνται.

4) Ἡ εὐχὴ τοῦ γάμου, καθ' ἣν ἤρουντο τὰ στέφανα, ἐλέγετο τὴν ὀγδόην ἀπὸ τοῦ γάμου. Ἐνέριθται καὶ ἐπιγράφεται εἰς τοὺς παλαιότερους κώδικας Εὐχὴ εἰς παστάδος λύσιν. Δεδομένου δέ, ὅτι διὰ τὴν εὐκολίαν καὶ τῶν νεονύμφων καὶ τοῦ λειτουργοῦ ἐπισυνάπτεται ἤδη αὕτη μετὰ τῆς τελευτῆς τοῦ μυστηρίου, ἐνδείκνυται νὰ μὴ αἰρωνται ταῦτα, διότι κατ' ἄλλους κώδικας νεωτέρους οἱ στέφανοι ἐφέρο-το ὑπὸ τῶν νεονύμφων μέχρι καὶ τῆς ἐπανόδου αὐτῶν ἀπὸ τοῦ ναοῦ, εἰς τὸν οἶκόν των, ὅπου καὶ ἤρουντο οὗτοι ἀναγινωσκομένης ἐκεῖ τῆς εὐχῆς.

Π. Τρεμπέλας

Καθηγητὴς τῆς Τελετουργικῆς
ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ Ἀθηνῶν

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

Αἱ διὰ τὸν «Ἐφημέριον» προοριζόμεναι ἐπιστολαὶ δέον ν' ἀπευθύνωνται: Πρὸς τὸν Αἰδέσ. Πρωτοπρεσβύτερον κ. Ἐμμαν. Μυτιληναῖον, Ἰακίου 1 (Ἀποστολικὴν Διακονίαν), Ἀθήνας. (Τηλέφ. 72 - 112).

*

Αἶδεσ. Παναγ. Δημόπουλον, Ἐνταῦθα: Εὐχαριστοῦμεν θερμῶς διὰ τοὺς καλοὺς σας λόγους καὶ συγχαίρομεν διὰ τὸ ἐνδιαφέρον σας. Ἀπάντησιν εἰς τὰς ἀπορίας σας βλέπετε εἰς τὸ παρὸν φύλλον.— **Αἶδεσ. Κ. Ἀνδρουλάκη,** Ἐνταῦθα: Εὐχαριστοῦμεν θερμῶς διὰ τὸ ζῶηρόν ἐνδιαφέρον σας. Τὸ θέμα, ὅπερ ἐθίξατε θὰ ἐξετασθῇ ἀπὸ τῶν στηλῶν μας. Ἐλπίζομεν πολλὰ ἀπὸ τὴν συνεργασίαν σας.— **Αἶδεσ. Θερασύβουλον Παναγακόπουλον, Μουζάκιον:** Χαίρομεν δι' ὅσα γράφετε διὰ τὴν ἔκδοσιν τοῦ «Ἐφημερίου», Ἡ καθυστερήσις τοῦ πρώτου φύλλου ὀφείλετο εἰς τὴν κατὰ τὰς ἐορτὰς υπερφόρτωσιν τοῦ Ταχυδρομείου, ἐντατικὴ δὲ ἐν γένει καταβάλλεται προσπάθεια ὑπερνηκίσεως τῶν τεχνικῶν δυσχερειῶν διὰ τὴν ἔγκαιρον ταχυδρό-

«Ἐνδύσαθε οὖν τὴν πανοπλίαν τοῦ Θεοῦ, πρὸς τὸ δύνασθαι ὑμᾶς στήναι πρὸς τὰς μεθοδεῖας τοῦ διαβόλου».

(Ἀπ. Παῦλος: Ἐφε. 6, 11)

μῆσιν τῶν φύλλων.—**Αἶδες. Δ. Ἰατροίδην, Καλάμας :** Ἡ ἀπάντησις εἰς τὰς ἀπορίας σας θὰ δοθῇ ἐν καιρῷ.—**Αἶδες. Ἀντώνιον Τυμπουλέρη, Μεισιὰν Παγγαίου :** Εὐχαριστοῦμεν διὰ τὰς ὑπὲρ τοῦ «Ἐφημερίου» καλὰς εὐχὰς.—**Ἐφημέριον (ἀνώνυμον) :** Κατ' ἀρχὰς δὲν ἐπιτρέπεται ἀπάντησις εἰς ἀνωνύμους ἐπιστολάς. Εὐχαριστοῦμεν, ἐν τούτοις, διὰ τὴν ἀφορομὴν πρὸς γενικωτέραν ἐξέτασιν τοῦ διγομένου θέματος, εἰς μίαν λεπτομέρειαν τοῦ ὁποῖου ἔχετε πέσει θῦμα δημοκοπικοῦ θορόβου· χρειάζεται κάποια προσοχὴ διὰ νὰ μὴ παρασύρεσθε.—**Αἶδες. Ἐμμανουὴλ Καλφαγιάννην, Ἄστρος Μελιγοῦ Κυνουρίας :** Μὲ τὴν ἐξαγορὰν δεκαετοῦς προϋπηροσίας συμπληρώετε 32 ἔτη, ὅποτε ἡ σύνταξις σας, μὲ τὴν νέαν αὔξησιν τῶν συντάξεων, θὰ ἀνέλθῃ εἰς δραχμὰς 544.400.—**Αἶδες. Γεώργιον Χρήστου, Ἀραγαίου Ἀργολίδος :** Ἀπάντησιν εἰς τὴν ἐπιστολὴν σας θὰ λάβετε ἀπ' εὐθείας ἀπὸ τὸ TAKE.

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΙΣ

«Ὁ Ἐφημέριος» στέλλεται δωρεὰν πρὸς ὅλους τοὺς συνδρομητὰς τῆς «Ἐκκλησίας», τῆς ὁποίας ἀποτελεῖ παράρτημα.

Παρακαλοῦνται ὅλοι οἱ ἀναγνώσται τῆς «Ἐκκλησίας», καὶ ἰδίᾳ οἱ ἐξ αὐτῶν Κληρικοί, ὅπως ἀνακοινώσωσιν ἡμῖν πᾶσαν σκέψιν τῶν σχετικῶν πρὸς τὸ περιεχόμενον τοῦ παραρτήματος τούτου.

Ἰδιαιτέρως παρακαλοῦνται οἱ Σεβ. Ἱεράρχαι ὅπως ὑποδείξωσιν ὅ,τι κρίνουν ὡς ἀπαραίτητον διὰ τὴν πληροτέραν ἐνημέρωσιν τῶν περὶ αὐτοὺς Κληρικῶν.

Ἐπίσης παρακαλοῦνται οἱ εὐλαβέστατοι Πρεσβύτεροι καὶ Διάκονοι, ὅπως ἀπευθύνωσιν εἰς τὸν «Ἐφημέριον» πᾶσαν ἐρώτησιν ἢ ἀπορίαν τῶν σχετικῶν πρὸς τὸ λειτούργημα των, ἵνα λάβωσιν ἐν καιρῷ τὰς ἀπαιτούμενας ἀπαντήσεις ἀπὸ τῶν στήλων αὐτοῦ.

Καὶ διὰ πᾶσαν ἄλλην πληροφορίαν καὶ ἐξυπηρέτησιν ἀφορῶσαν τοὺς εὐλαβεστάτους Ἐφημερίους δύνανται οἱ ἀναγνώσται μας ν' ἀπευθύνωνται πρὸς ἡμᾶς.

Σημείωσις : Τὸ προσεχὲς φύλλον τοῦ «Ἐφημερίου» θὰ κυκλοφορήσῃ ὡς Παράσημα τοῦ ἐπ' ἀριθ. 8 φύλλου τῆς «Ἐκκλησίας» τῇ 15ῃ Ἀπριλίου ἔ. ἔ.